

Undersøkelse av samiske kulturminner i Ånderdalen nasjonalpark Befaringsrapport

Oddleif Mikkelsen

2010

SÁMEDIGGI SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50

N-9730 Karasjok/Karášjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Forord	2
2. Sammendrag	2
3. Bakgrunn for undersøkelsene	3
4. Metode	3
5. Kort kulturhistorisk beskrivelse	3
6. Eksisterende kunnskap om samiske kulturminner	4
7. Områdebeskrivelse/gjennomføring av undersøkelsene/intervju	5
8. Resultater	15
9. Vurderinger	16
10. Avslutning	16

1 Forord

Sametinget har i løpet av sommeren 2010 gjennomført undersøkelser av samiske kulturminner i utvalgte områder i Ånderdalen nasjonalpark på Senja på oppdrag fra Fylkesmannen i Troms. Fylkesmannen bevilget kr. 150 000,- til prosjektet. På grunn av stor aktivitet i fagmiljøet og sent igangsatt prosjekt var tilgangen til kvalifiserte medarbeidere svært vanskelig. Det vil derfor være behov for oppfølgende undersøkelser til neste år.

Undersøkelsene i felt ble utført i to perioder av Camilla Olofsson og Oddleif Mikkelsen.

Denne rapporten er skrevet av Oddleif Mikkelsen.

Tromsø 11.02.2011

2 Sammendrag

Formålet med prosjektet er å registrere samiske kulturminner og kulturmiljøer i utvalgte områder i Ånderdalen nasjonalpark med kartfesting, beskrivelse og verdivurdering av disse som et grunnlag for forvaltningen av området. Områdene som ble prioritert i år er:

1. Ånderdalen langs begge sider av Ånderelva, spesielt langs stiene fra Hyttekroa og Gammelseter til Åndervatnet.
2. Gjeska og Gjeskadalen
3. Heia på østsiden av Gjeska inn mot Kolkjerka og Kaperskardet
4. Selfjordbotn

Det har tidligere ikke vært foretatt systematiske registreringer av samiske kulturminner og kulturmiljøer i nasjonalparken. Kunnskapen om kulturminner var derfor spinkel. Undersøkelsene ble imidlertid noe amputerte grunnet liten tilgang på kvalifiserte feltarbeidere. Resultatene av undersøkelsene ble magrere enn forventet sett på bakgrunn av den samiske befolkningens lange tilstedeværelse på Senja. Dette skyldes nok i første rekke terrengets beskaffenhet i de områdene som ble befart, men også litt at befaringsene ble lite effektive. Gjeska med Gjeskadalen må anses som et samisk kulturmiljø med kulturhistorisk og pedagogisk verdi. Det anbefales at et ikke gis adgang til tekniske inngrep dette området. Storholtet må anses som et samisk sagnsted, og bør bevares urørt.

Det vil være behov for oppfølgende undersøkelser i kommende år for å skaffe tilveie et forsvarlig grunnlag for forvaltningen av samiske kulturminner og kulturmiljøer i Nasjonalparken

3 Bakgrunn for undersøkelsene

Fylkesmannen i Troms fikk bevilget kr. 300 000,- i 2010 til kartlegging av kulturmiljøer og kulturminner i Ånderdalen nasjonalpark. Midlene fordeles likt mellom Sametinget og Troms fylkeskommune, Kulturetaten. Kartleggingen har sammenheng med utarbeidelsen av en forvaltningsplan for nasjonalparken, og vil bli lagt til grunn ved vurderingen av om hvilke tiltak som kan gjennomføres innenfor nasjonalparkens grenser.

Sametinget, avdeling for rettigheter, næring og kulturvern og Kulturetaten, Troms fylkeskommune er forvaltningsmyndighet for henholdsvis samiske og norske/norrøne kulturminner, og er på den bakgrunn engasjert av fylkesmannen for å gjennomføre undersøkelsene.

4 Metode

Undersøkelsene baserer seg normalt på intervjuer og befaringer. I dette tilfelle var tilgangen på intervjuobjekter svært begrenset. Omfanget av undersøkelsene kan i korthet beskrives til 14 dager befaringer og intervjuer i felt og bearbeiding av materialet og rapportskrivning i etterkant.

Undersøkelsene er gjennomført som overflate befaringer med prøvestikk med jordbor. Landskapet vurderes nøye ut fra erfaringer og terrenget undersøkes ved kryssjekking der hvor det anses for sannsynlig at det kan ha vært menneskelig aktivitet. I tillegg foretas det stikkprøver til interessante lokaliteter i terrenget. Myrområder og ulent terreng med mye overgrodd stein undersøkes normalt ikke. Terreng med ugjennomtrengelig vegetasjon befares heller ikke ut fra en vurdering av at ressursbruken vil være bortkastet.

5 Kort kulturhistorisk beskrivelse

Det vi vet om samisk bosetning på Senja er i hovedsak hentet fra danske og svenske skattelister og skattemantall. På Senja, som ellers i Nord-Norge, har det eksistert en opprinnelig sjøsamisk befolkning fra gammelt av. Det finns ingen pålitelig dokumentasjon om denne bosetningen og hvor langt tilbake i tid den går. I denne sammenhengen er det heller ikke av vesentlig betydning. Tidlig på 1500-tallet får vi de første skattemantallene og oppgaver over innkrevd skatt fra Nord-Norge. Fra Senja kommer dette i finneskatt oppkrevd i 1519 fra regnskapene til Bergenhus. Logisk sett tilsier dette at den sjøsamiske bosetningen på Senja skriver seg fra mye lengre tilbake i tid. Hvor langt tilbake i tid er det som sagt ikke så godt å si. Skattemantallene fra 1500- og 1600-tallet viser også at denne bosetningen har vært meget stabil. Fra 1567 til 1660 er den sjøsamiske bosetningen på ca 45 familier (skattemenn).

Etter hvert, sannsynligvis fra 1400-tallet eller ennå tidligere, begynner samer fra innlandet i Sverige å følge villreinflokkene på deres vandring fra vinterbeiteområdene i Sverige og ut til kysten av Nord-Norge. På høsten fulgte de reinflokkene tilbake til Sverige. Det kan antas at det først og fremst er jegerne som følger flokkene, og at den øvrige familien forblir i innlandet. Gradvis endrer dette livsmønstret seg til det vi kjenner som reinnomadismen. Reinen blir temmet og hele familien følger flokkene på deres vandring mellom vinter- og sommerbeitene. Utover på 1600-tallet begynner noen

av dem å overvintre i sommerlandet, og bosetter seg etter hvert ved kysten. Denne tendensen forsterker seg utover 16- og 1700-tallet og toppe seg i siste halvdel av 1700-tallet.

De som innvandret fra Sverige i denne perioden slo seg ned i skogområdene på Senja og markebygdene, så som Grasmyrskogen, Kvanlia, Tverråsen osv. oppstod. Når det ble trangt om plassen flyttet noen videre til plasser som Skogli og Kaperdalen. Samtidig var den opprinnelige sjøsamiske befolkningen utsatt for et sterkt fornorskingspress, og innflyttere overgikk dem også etter hvert i antall. De to gruppene smeltet sammen og eksistensen av en opprinnelig sjøsamisk bosetning forsvant fra folks bevissthet.

Oversiktskart over den sjøsamiske befolkningen ca. år 1550 – 1650 laget av Lars I. Hansen viser at det bodde sjøsamere i Gammelseter, Vassvika, på Rødsand og Bunkan i Bunkefjorden og på begge sider av Sifjord. Gjeskaboثن som antas å ha vært en samisk boplass er i L. I. Hansens oversikt betegnet som en "matrikkel-gård" brukt av ikke-samer i 1610. Ellers er det sjøsamisk bosetning på Stonglandet, i Å og i Buvika.

I dag fremstår nok områdene fra Grasmyrbotn via Grasmyrskogen og Svanelvmoen og sørover til Vesterfjell som typisk samisk. Det drives helårs reindrift på øya, en på den nordlige delen av øya og en på den sørlige delen. J. Påve bor i Tranøybotn og P. M. Skum på Bukkemo.

6 Eksisterende kunnskap om samiske kulturminner

Dagens kunnskapsnivå om samiske kulturminner i Ånderdalen nasjonalpark kan kort fortalt sies å være meget sparsom. Det har tidligere ikke vært gjennomført undersøkelser i nasjonalparken. Fra skriftlige kilder finns imidlertid noen få opplysninger om samiske kulturminner innenfor nasjonalparkens grenser. Hans Peder Pedersen har blant annet dokumentert fangstanlegget (et system med bogastiller) ved Stortind. I randsonen til nasjonalparken finns det både eksisterende registreringer og opplysninger om samisk bosetning. Man må derfor kunne anta at det finns spor etter denne bosetningen også inne i nasjonalparken. De nærmeste registreringene er tuftene i Gjeskaboثن, se kartutsnitt "Område 3", Gården Skogli i Tranøybotn, se kartutsitt "Område 1" og ei hustuft og to-tre mulige fangsgroper i Gammelseter.

7 Områdebeskrivelse/gjennomføring av undersøkelsene/intervju

Intervju med Johannes Påve, reineier, Sør-Senja reinbeitedistrikt, 23.6.2010 av Oddleif Mikkelsen og Camilla Olofsson.

Rundt vatnet (Åndervatnet) finns det ikke mye kulturminner. I Ånderdalen skal det ha funnets reingjerder som ble tatt av ett jordskred. Her kan det finnes teltboplasser igjen.

En man gikk gjennom isen med matpulk sin og druknet. Man la liket i pulken og fraktet den til kirken. Presten vegret imidlertid å begrave mannen i pulken og kjøpte en kista till ham. Ettersom ingen ville

ha pulken kastet man den på havet, men den rak på land igjen. Pulken ble senere fraktet opp til Storholtet. Den ene av mannens ski ble tatt med opp til Ånderdalen til en gamme, der den senere brant opp da det begynte å brenne i gammen (pga av at det begynte å brenne i ovnsrøret). Den andre skien skal finnes på det lokale museet.

Flere steder ble pekt ut på våre kart. Bland annet en plass der det skal ha stått en symaskin igjen på en boplass (i Gjeskadalen); flere graver, en i Holmedalen og en ved det øverste vannet i Karperdalen skal være fint oppmurt og en lokalitet hvor informantens eldre slektninger ikke visste hvem som var gravlagt; og en stor stein med rester etter syng av kommager, ved enden av Reinlivatnet.

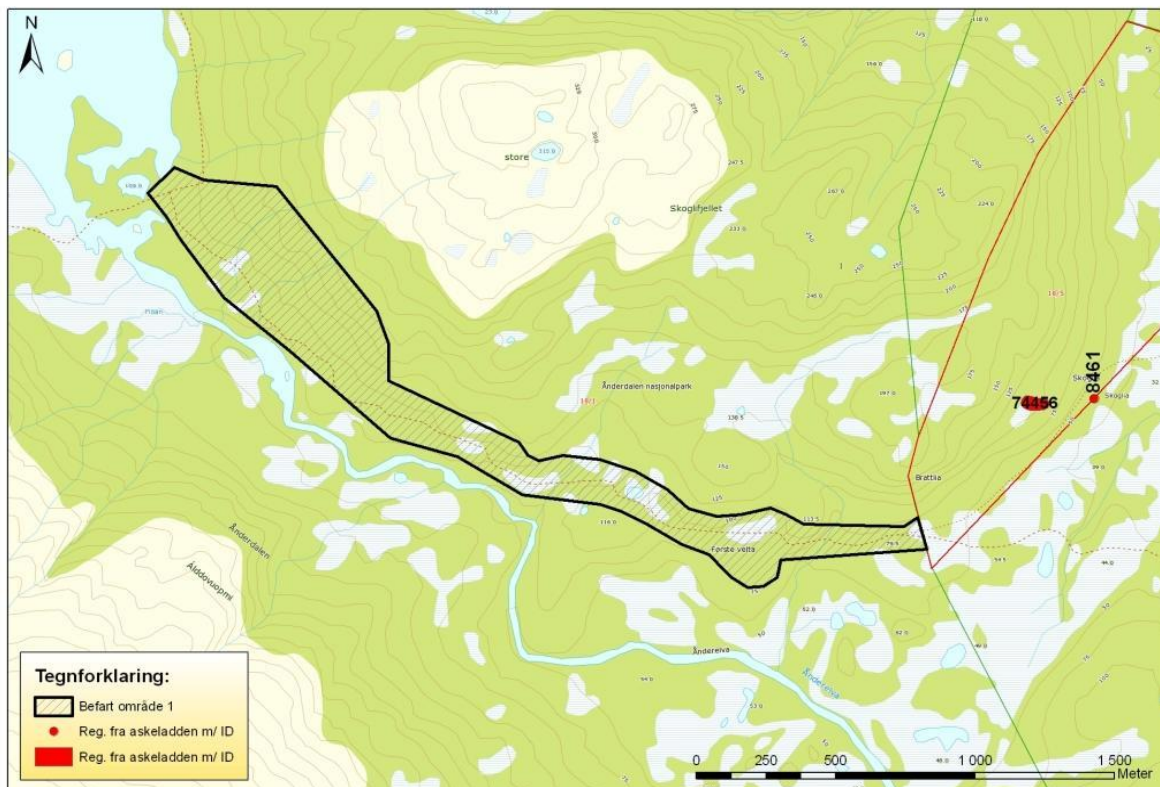
Han kjente videre till opprinnelsen til noen stedsnavn: Áldovaggi - Áldu betyr simle, altså betyr navnet Simledalen. Moratjohka betyr fjellet med bare stein, Steinfjellet.

Gieska betyr midten, midt i mellom – kanskje avser mitt på Senja? Ajdivaare betyder Gjærefjellet, da fjellet stopper opp reinene.

Disse opplysningen ligger imidlertid utenfor de områdene som ble befart og er ikke undersøkt nærmere, med unntak av stedet hvor den omtalte pulken ble plassert (Storholtet), og området i Gjeskadalen (opplysningen om symaskinen).

Oversikt over befaringer i Ånderdalen nasjonalpark 2010

Befaring langs stien fra Hyttekroa til Åndervatnet med registrerte kulturminner på Skogli.

Befaringene ble gjennomført i to omganger. Første tur ble gjennomført med 4 dager i uke 25. Første dag ble brukt til forberedelse og reise til Tranøybotn. Dag to startet med intervjuet av J. Påve og befaring med en tur fra Hyttekroa langs stien og opp til Åndervatnet (område 1). Et vedvarende regn gjorde turen ufyselig. Arealene på begge sidene av stien ble undersøkt der det syntes å være potensiale for funn av kulturminner. Terrenget er svakt stigende inn mot Åndervatnet, og består av store områder med myr og vassjuk mark. Ca halvveis fra parkgransa og inn mot vannet er det en bratt stigning. Dette partiet er også mer kupert enn ellers. Området er stort sett bevoskt med blandingskog av kystfuru, bjørk og noe rogn, older og vier. En nærmere beskrivelse av vegetasjon og naturtype er gjort av *ecofact* i deres rapport "Kartlegging av biologisk mangfold i Ånderdalen nasjonalpark". Sett ut fra et kulturminnefaglig ståsted innbyr dette terrenget ikke til funn av kulturminner som er synlig på markoverflata. Det ble da heller ikke funnet noen kulturminner langs denne stien.

Befart område på østsiden av Ånderelv

Dag tre: Befaring fra Gammelseter og opp langs østsiden av Ånderelva på høyde med Holmeelva. Fra nasjonalparkgrensa og innover dalen er terrenget svakt stigende, småkupert med stedvis relativt tett blandingskog av kystfuru, bjørk, rogn, older og vier. Bunnvegetasjon av gress, lyng, mose og vanlige skogsplanter (se for øvrig **ecofact** sin rapport). Det er også her større og mindre, åpne områder med myr og en del berg i dagen. Befaringen ga ingen resultater og det antas at potensialet for funn er relativt liten.

Vel nede igjen registrerte vi imidlertid et mulig fangstanlegg bestående av 3 – 4 groper på moreneavsetningen ovenfor brua på østsiden av elva. Anlegget er orientert N – S og ligger like ved det nedlagte småbruket på gnr. 18, Bnr. 49.

R1, fangstgrop, oval, 6x4 m (Ø-V), indre diameter 1,5 m, 0,4 m djup, med 0,2 m h voll på alle sider, utflytende i Ø. Bevekst med lyng og tre bjørk. Ligger på en moreneavsetning på østsiden av Ånderelva, bevekst med relativt tett bjørkeskog og med undervegetasjon av lyng. Ligger tett inntil bebyggelse i Ø, koorinat: 33W 0595538, 7674915, ±4 m.

25 respektive 30 m N for R1 er det to mindre nedgravinger som kan vara fangstgroper, men som mer trolig har sammenheng med kraftledning.

Registreringen er lagt inn i kulturminnedatabasen Askeladden – ID 137391 og 137392.

Registrerte kulturminner i Gammelseter

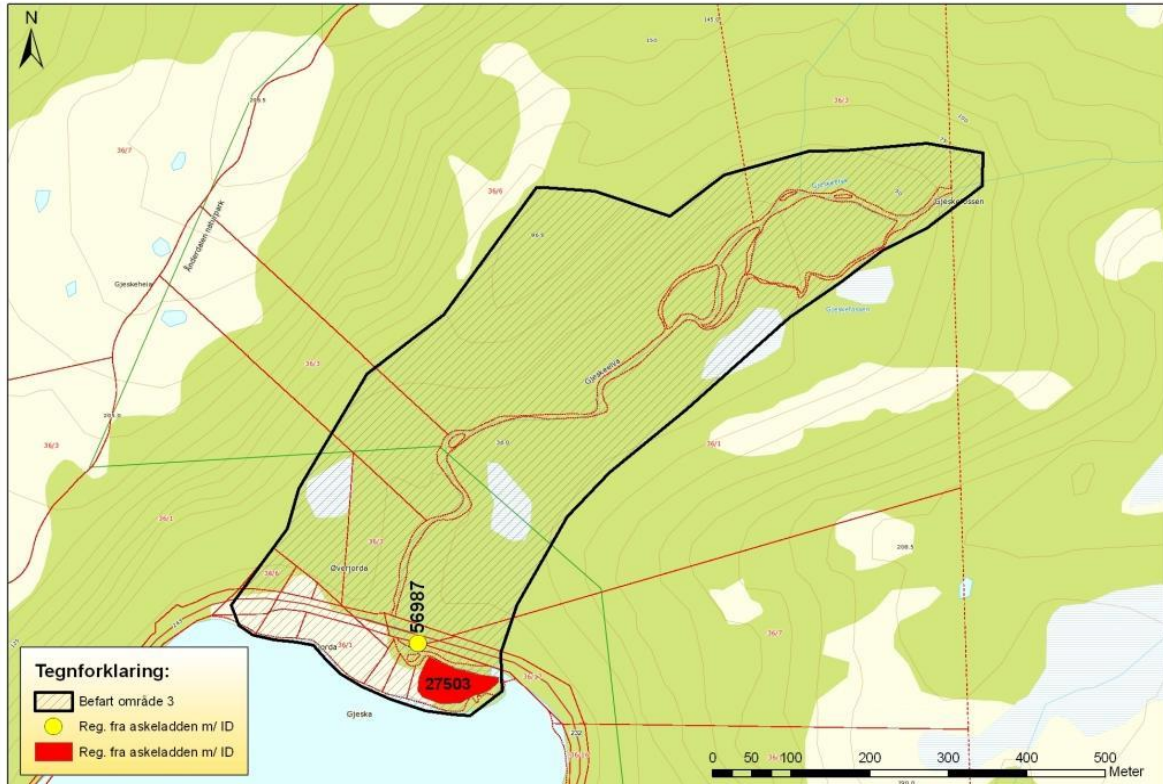
Andre omgang av befaringene ble gjennomført i tidsrommet 18.08. – 27.08.2010.

I Gjeskabotn (Giska) er det registrert et samisk boplass like utenfor nasjonalparken nede ved sjøen. Boplassen ligger på neset ved munningen av Gjeskelva (ID 27603 i Askeladden). På andre siden av elva er det også registrert ei enkeltstående hustuft (ID 56987). Til boplassen har det også tilhørt utmarksslåtter som ligger i Gjeskadalen, jf. rapporten fra *ecofact*. J Påve opplyste i intervjuet om en heller som skal ligge ved Rundhågen i Gjeskadalen. I helleren skulle det ha stått en symaskin og rester av lær og skinn etter tilvirking av kommager tidligere. Det ble søkt etter denne i området uten at det lyktes å gjenfinne denne. Boplassen er tilrettelagt for besøkende av Midt-Troms Museum.

På informasjonstavla står det følgende tekst:

”Navnet Giska kan være avledet fra samiske ordet ”jieska” som betyr kul eller utvekst. Oppe i dalen bak Giska finns også en slik kul eller utvekst i terrenget. Det er også blitt fortalt at folket her bodde i gammer og gikk i kofte på 1800-tallet. På neset finns gammetufter, hustufter og nausttufter med støer foran. Enkelte av tuftene kan være opp til flere hundre år gamle. Her finns også en oppbygging av steiner, likt et gjerde i vid firkant. Kanskje har det vært ei innhegning for buskap.

Reindriftssamene hadde sommerboplass på heia i nordøst. Området er eldgammel kalveplass for rein. Forholdet mellom samer og bofaste i Siffjord har tradisjonelt vært godt, og det har foregått en viktig byttehandel mellom de to gruppen. Giska ble fraflyttet som helårs boplass tidlig på 1800-tallet.”

Avgrensning av samisk kulturmiljø i Gjeskabotn med registrerte kulturminner

Gjeskadalen er en liten flat sørvendt dal med en steil fjellvegg på vestsiden og en lavere ås på østsiden. Ca 5-600 m inne i dalen ligger Rundhågen og er som navnet tilsier en rund markert haug inn mot bratthenget mot vest. Sentralt i dalen, og som en foreløpig avslutning, ligger Gjeskafossen, en 30 – 40 m høg foss som sperrer av adkomsten videre. Dalen er frodig med bunnvegetasjon hovedsakelig av gress og lyng og med stedvis tett blandingskog. På østsiden av elva er det et myrdrag . På vestsiden av elva finns antydning til utmarksslåtter. Sannsynligvis har alt av gressmark vært høstet. Det ble imidlertid ikke funnet automatisk fredete samiske kulturminner her, og den omtalte helleren lot seg ikke gjenfinne.

Troms fylkeskommune, Kulturetaten har imidlertid registrert en oppmuring inntil en blokkstein, deres registrering R7, i framkant av Rundhågen. Det er sannsynlig at denne registreringen er den "helleren" som J. Påve fortalte om.

Gjeska og Gjeskadalen kan anses for et samisk kulturmiljø avgrenset som vist på kartutsnitt "Område 3". Innover dalen, spesielt på vestsiden av elva, kan man tenke seg at det har vært slåttemark. Sporene etter dette er imidlertid utvasket nå, men gressmarka er slett slik at det slett ikke er usannsynlig at det har vært slåttemark her da folk bodde nede ved sjøen.

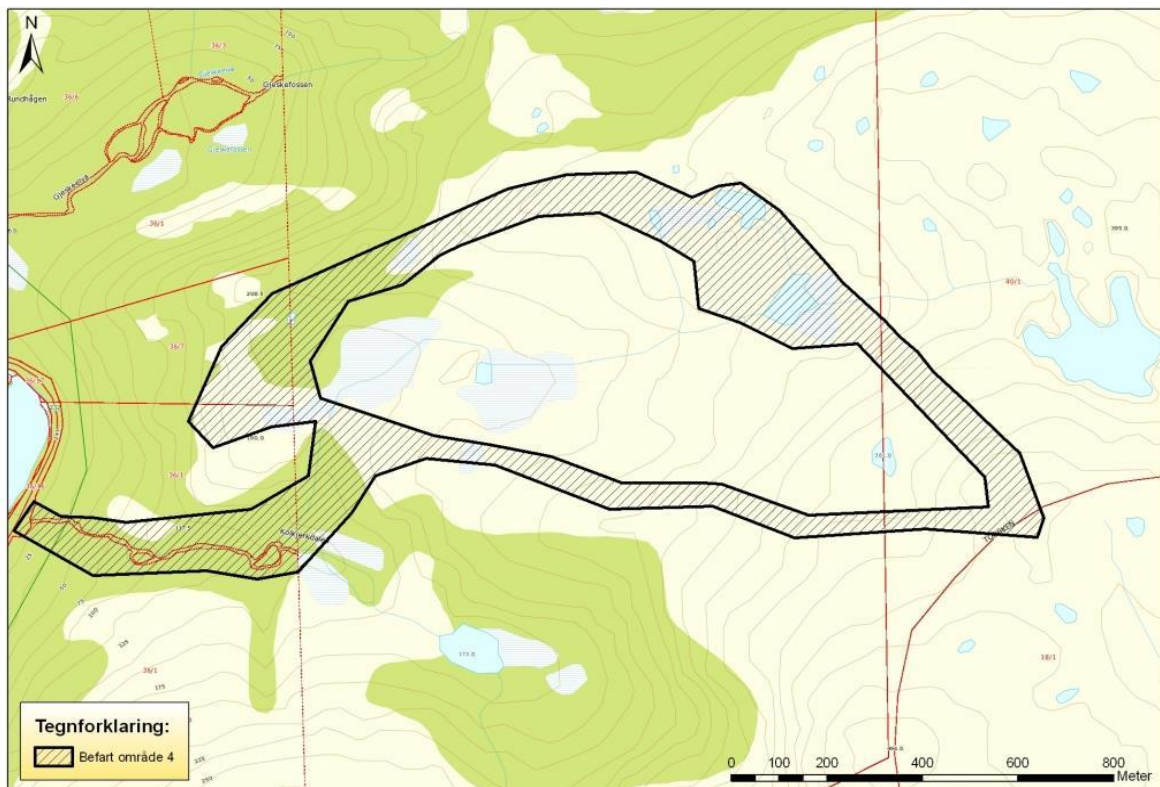

Gjeskafossen

Foto: Oddleif Mikkelsen

Ved Gjeskafossen er det en bratt oppstigning på ca 40-50 m. Ovenfor er det et åpent område som består stort sett av myr og berg i dagen helt inn til Sørvatnet spredt bevokst med dvergbjørk og vier-/bjørkekratt. Området ble synfart, og det antas at det her er liten sannsynlighet for funn av kulturminner.

Befart område på østsiden av Gjeska

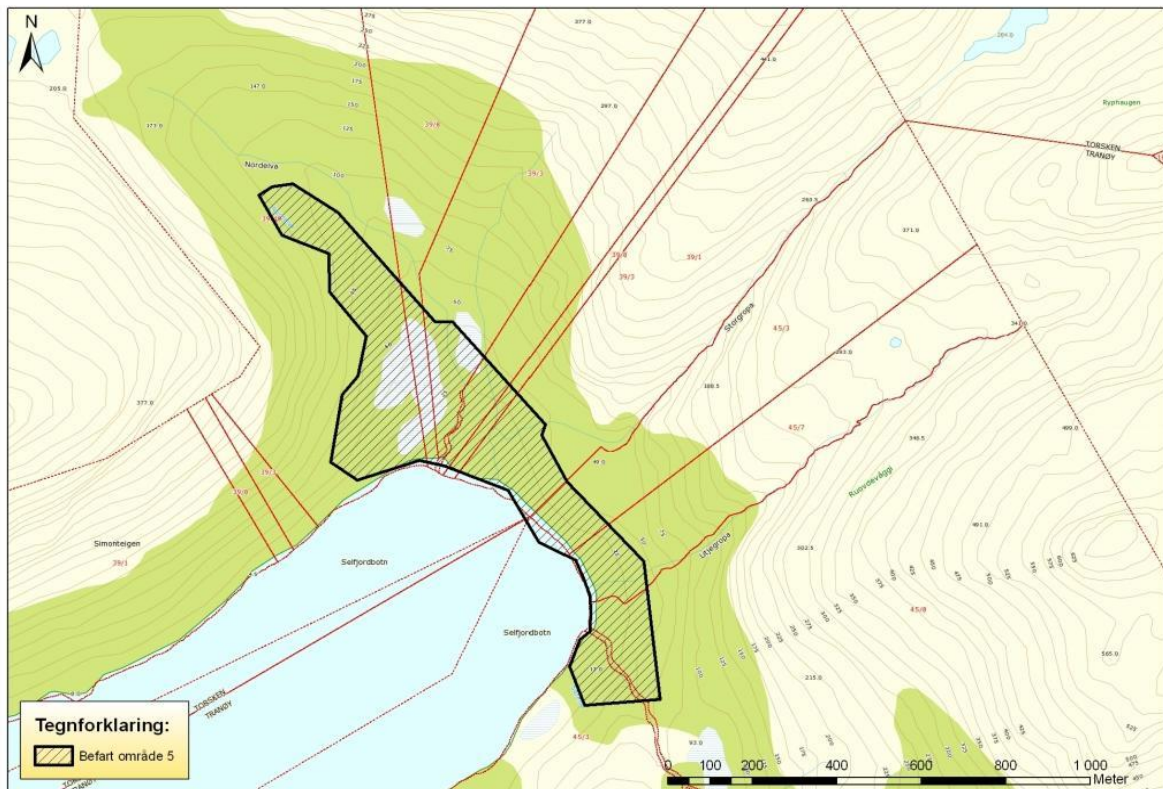
Oppstigningen på østsiden av Gjeskabotn langs Tverrelva opp mot Kolkjerkdalen er i begynnelsen relativt bratt, men flater ut etter hvert og går over i åpent terreng som består av store myrområder, tørraber og berg i dagen. De tørre områdene er overspredt med større og mindre flyttblokker. Dette området, nord for Tverrelva skal i følge informasjonstavla nede ved veien ha vært kalvingsland for rein i uminnelige tider, og reindriftssamene skal ha hatt sommerboplass her. Området ble befart inn mot overgangen til Kaperskardet, og i en stor bue mot nordvest og vest tilbake langs åsryggen mot Gjeskadalen. Det ble imidlertid ikke funnet noen automatisk fredete samiske kulturminner. Tre, fire kaffebål etter turgåere ble observert langs stien nordover. Troms Fylkeskommune har imidlertid registrert to hellere og et mulig offersted eller matgjemme i dette området. Finn-Jon hula (deres R8) er uten tvil et samisk kulturminne. De to andre (R6 og R9) er ikke undersøkt av oss i felt, men beskrivelsene sannsynliggjør at dette også er samiske kulturminner.

Herfra har man også god utsikt over Gjeskaheia. Ved studie av området i kikkert anses det som lite sannsynlig at det skal være samiske kulturminner oppe på heia. Området er overstrødd med større og mindre stein og flyttblokker, og ser ugjestmildt ut.

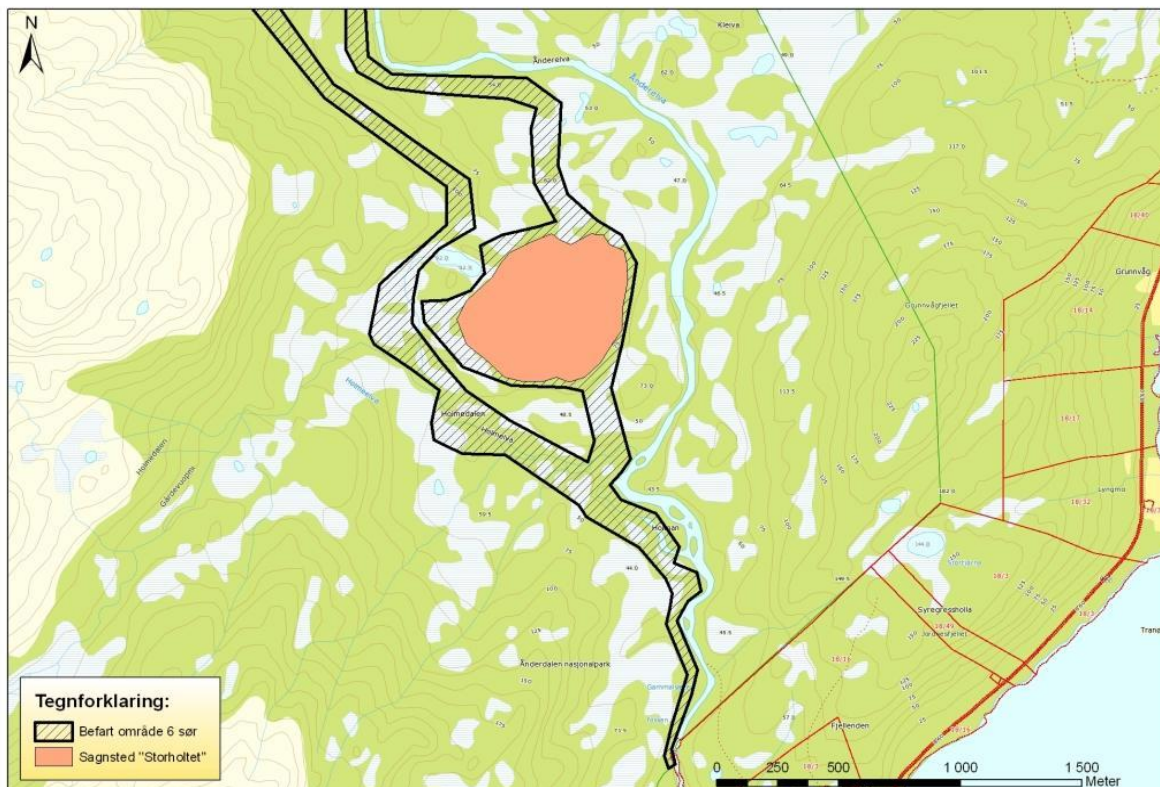
Befaring til Indre Selfjorden med båt fra Flagstadvåg. På begge sider av fjorden er det bratte fjellsider som stuper ned i fjorden. Enkelte små strandflater på sørøstsiden av fjorden. Her vurderes det som lite sannsynlig at noen samer ville ha slått seg ned. Ingen andre for den saks skyld heller. Inne i fjordbotn er det mye myr og storsteinet mark med tett blandingskog. Enkelte steder nesten umulig å ta seg fram. Området ble befart der det vurdertes som hensiktsmessig. Ingen kulturminner ble funnet. Ved Sørelva, som kommer fra Selfjordvatnet er det to eldre og ett nyere ildsted.

Disse vurderes ikke å være samiske. En hytteeier fortalte blant annet at turlaget sin hytte ble bygd i 1950, slik at de eldste ildstedene nok kan stamme fra den tid.

Troms Fylkeskommune, Kulturetaten har registrert tre arran (ildsteder) i Selfjord. En arran et stykke oppe fra fjæra, på vestsiden av elva og to arran ved Selfjordvatnet. Disse er ikke de samme som ligger ved munningen av elva. Ut i fra beskrivelsen antas det at deres registrering R3-R5 kan være samiske kulturminner.

Befart område i Selfjordbotn

Befart område på vestsiden av Ånderelva – nedre del

Befaring langs stien på vestsiden av Ånderelva opp til Storholtet. Området består for det meste av myr og vassjuk mark. Stien følger elva oppstrøms hvor det er lyngrabber og overgrodde moreneavsetninger. Enkelte steder relativt ulendt. Storholtet er en markert haug ca midt i dalen like ovenfor Holmeelva. Herfra har man god utsikt ned mot Gammelseter og havet og innover mot Åndervatnet. Her er det lyngmark med storvokst furuskog. Haugen er ellers omgitt av myr med små myrpytter. Det ble registrert et mulig kulturmodifisert furutre på det høyeste punktet av haugen. Videre observertes det furuer med rikuler, og trestubber som vitner om at det har vært hentet tømmer herfra i tidligere tider.

I følge intervju med J Påve var det hit opp pulken til mannen som druknet i Åndervatnet ble fraktet etter at den rak i land i Gammelseter. Søk etter pulken/rester etter den ga ingen resultater. Storholtet kan betraktes som et samisk sagnsted.

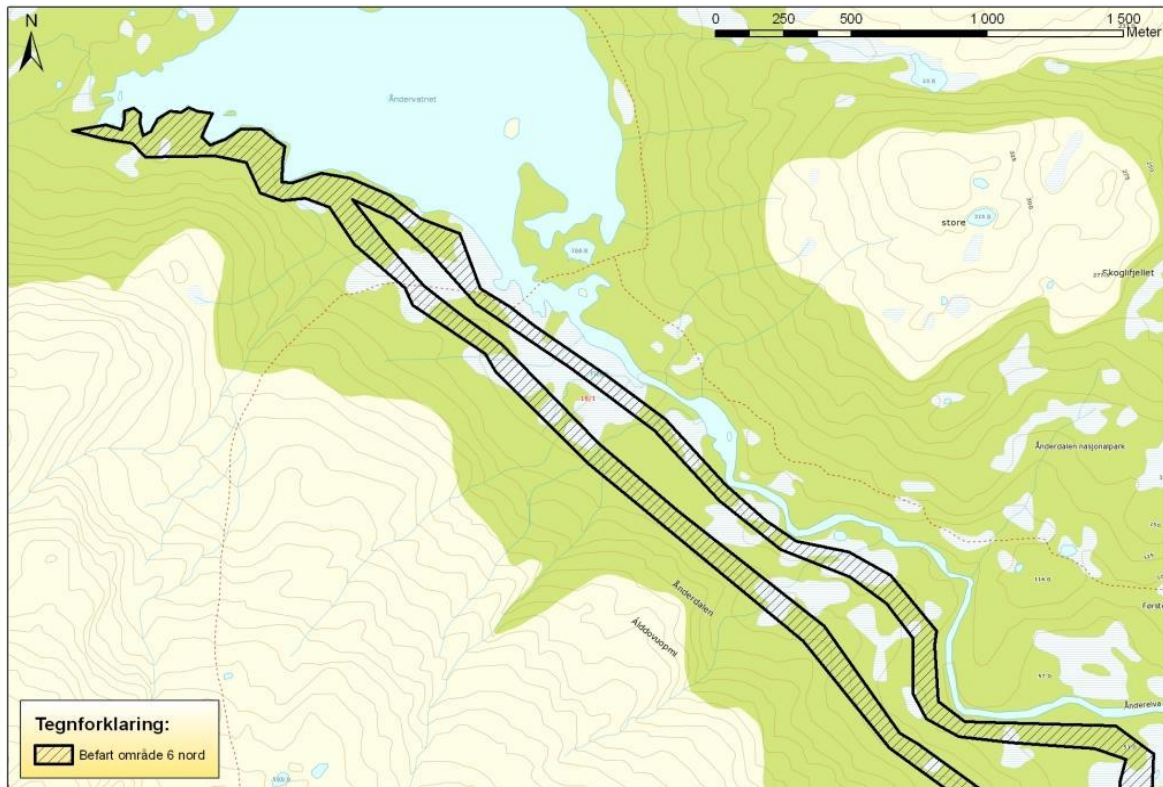

Mulig kulturmodifisert furutre på Storholtet

Foto: Oddleif Mikkelsen

Videre fra Storholtet og innover til Åndervatnet består området av myr med blandingskog av storvokst furu, bjørk og alder. Fulgte stien med avstikkere der hvor det syntes hensiktsmessig . Stien viskes etter hvert ut og det blir vanskeligere å ta seg frem langs elva. Flere kaffebål etter fotturister ble observert, men ingen fredete kulturminner.

Befart område på vestsiden av Ånderelva – øvre del

8 Resultater

Befaringene ga magrere resultater enn forventet. Årsaken til dette skyldes først og fremst terrengets beskaffenhet i de områdene som ble befart, samt at det er store områder som skal gås over. Med 2 og for det meste 1 person i felt blir befaringene svært lite effektiv. Studier av kilder og litteratur viser imidlertid at det har vært en samisk befolkning på Senja i uminnelige tider. Potensialet for funn av automatisk fredete samiske kulturminner skulle dermed være tilstede også i Ånderdalen nasjonalpark.

I Gjeskaboثن, men utenfor nasjonalparken, er det som tidligere nevnt registrert en samisk boplass.

Ecofact opplyser i sin rapport at det er spor etter slåttemark i dalen innenfor. Dette kan nok stemme med de faktiske forhold, fordi fiskerbonden, nordmenn som samer, hentet gress der det var gress å finne, slik som i Gjeskadalen. Området fra fjæra og inn til Gjeskafossen kan derfor ses på som et samisk kulturmiljø. Et lite forbehold må imidlertid tas i og med at L. I. Hansen opplyser at Gjeska i 1610 var en "matrikkel-gård" brukt av ikke-samer.

På det høyeste punktet på Storholtet i Ånderdalen ble det registrert en mulig kulturmodifisert furu.

Ecofact beskriver i sin rapport side 26 to andre mulige kulturmodifiserte trær. Søket etter disse ga imidlertid ikke noen resultat. Heller ikke søket etter pulken eller rester av den som J. Påve fortalte om. Storholtet kan anses som et samisk sagnsted, jf. kartutsnitt "Område 6 sør".

J. Påve opplyste ellers om kulturminner i Holmedalen, ved Reinlivatnet og i Kaperdalen (utenfor nasjonalparken).

9 Vurderinger

Vi må, med et lite forbehold, anta at de registrerte kulturminnene i Gjeskobotn er samiske og at de som bodde her drev småbruk i kombinasjon med fiske og annen utmarkshøsting. Videre må det derfor antas at de hadde slåttemarken innover i Gjeskadalen. Kulturminnene er på bakgrunn av denne antagelsen automatisk fredete samiske kulturminner og sammen med de antydde utmarksslåttene i dalen danner de et helhetlig samisk kulturmiljø. Det befarte området (område 3) avgrenser kulturmiljøet.

Kulturmiljøet kan sis å være en viktig kulturhistorisk dokumentasjon på samisk bosetning på ytterkysten av Troms og kan, dersom det brukes av skolene, ha en viktig pedagogisk verdi.

Det anbefales derfor at det ikke gis tillatelse til noen form for tekniske inngrep i dette kulturmiljøet. Det bør settes opp en avsperring ved veien slik at biler ikke kan kjøre inn på boplassområdet. Etter vår vurdering vil det ikke ha noe for seg å drive skjøtsel i Gjeskadalen. En eventuell innfallsport til nasjonalparken fra denne siden bør etableres ved Tverrelva.

Storholtet kan anses som et samisk sagnsted og bør bevares urørt.

Langs stien fra Hyttekroa til Åndervatnet, på begge sider av Ånderelva, i Selfjordbotn ble det ikke funnet automatisk fredete samiske kulturminner. Dersom det skulle bli behov for det kan det gis tillatelse til tekniske inngrep her.

10 Avslutning

Undersøkelsene som er gjennomført i Ånderdalen nasjonalpark i 2010 ble relativt begrenset og ga et magert resultat. Dette skyldes i første rekke terrengets beskaffenhet i de områdene som ble befart. Mangelen på kvalifiserte feltarbeidere gjorde også at befaringsene ble noe amputert. Skal man oppnå et godt grunnlag for forvaltningen av automatisk fredete samiske kulturminner i Ånderdalen nasjonalpark må det settes inn mye større ressurser enn i år. Det vil være behov for minimum to feltlag med to personer i hvert lag. Tidsforbruket må vurderes ut fra de prioriteringer som gjøres og på bakgrunn av formålet med undersøkelsene.

Kilder/litteratur:

Hans Kristian Eriksen 1981. Årbok for Senja nr. 10

Lars Ivar Hansen 1986. Samiske rettigheter til jord på 1600-tallet. "Finnejorder" i Sør-Troms, Tromsø Museums Skrifter XX, Novus forlag, Oslo 1896

Birkeland, I., Kristiansen, G., Oddane, B., Arnesen, G. og Nilsen, K.W. 2010: Kartlegging av biologisk mangfold i Ånderdalen Nasjonalpark. Ecofact rapport nr. 25.